บทที่ 6

สรุปและข้อเสนอแนะ

6.1 สรุป

จากการที่เงินทุนเป็นทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการเจริญเติบโตและการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศที่กำลังพัฒนา หากทรัพยากรเงินทุนภายในประเทศหนึ่งมีอยู่อย่างจำกัด ไม่เพียงพอกับความต้องการทั้งทางด้านการบริโภคและการลงทุนที่เกิดขึ้นในหน่วยเศรษฐกิจต่าง ๆ ของประเทศ ประเทศนั้นจำต้องหันไปพึ่งพาทรัพยากรเงินทุนจากภายนอกประเทศ

สำหรับประเทศไทยซึ่งเป็นเศรษฐกิจเปิด การหาทรัพยากรเงินทุนจากภายนอกประเทศจึงเป็นไปในระดับสูง ทั้งนี้เนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมเศรษฐกิจแบบเสรีเพื่อส่งเสริมการค้าและการลงทุน ประกอบกับประเทศไทยอยู่ในภาวะการณ์ที่ขาดแคลนเงินตราต่างประเทศ (foreign exchange gap) ซึ่งเป็นข้อจำกัดในการลงทุนและการพัฒนาด้วย ดังนั้นในการศึกษานี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงให้เห็นถึงขนาดของปัญหาการค้า หรือปัญหาการขาดแคลนเงินตราต่างประเทศ อันจะเป็นผลให้มีการไหลเข้าของทรัพยากรทุนจากต่างประเทศ และถ้าขนาดของปัญหามีมากขึ้น ๆ อาจจะก่อให้เกิดปัญหาในการชำระหนี้ต่างประเทศได้ ซึ่งจะทำให้มีความต้องการเงินทุนภายนอก เพื่อชำระหนี้ต่างประเทศรวมทั้งความต้องการเงินสำรองเพิ่มขึ้นในกรณีที่เงินทุนต่างประเทศไหลเข้าไม่เพียงพอกับที่ต้องการด้วย ฉะนั้นจึงควรตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาและพยายามหาทางแก้ไข

สำหรับในการคำนวณหาขนาดของปัญหาและแนวโน้ม ได้อาศัยแบบจำลองในรูปสมการถดถอยแบบเส้นตรง (Linear Regression) ด้วยวิธี OLS โดยจำแนกหมวดสินค้าและบริการที่สำคัญ และจากการศึกษาพบว่าดุลการค้ามียอดขาดดุลมาโดยตลอดช่วงการศึกษา (2509-2526) และเมื่อเปรียบเทียบกับช่องว่างการออม ปรากฏว่าปัจจัยที่จำกัดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่สำคัญคือ ช่องว่างการค้า เนื่องจากช่องว่างการค้ามีขนาดใหญ่กว่าช่องว่างการออมทุกปี ยกเว้นปี 2510 และ 2513 และจากการประมาณการจากแบบจำลองปรากฏว่าดุลการค้า (ไม่รวมรายจ่ายปัจจัย) ในช่วงปี 2527-2530 ยังมียอดขาดดุลเพิ่มขึ้นโดยมีอัตราเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 4.8 ต่อปี ทั้งนี้อาจเนื่องจากประเทศไทยไม่สามารถขยาย

ตลาดสินค้า และไม่สามารถลดปริมาณการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมาก ประมาณ 15 เท่าในปี 2530 เมื่อเทียบกับปี 2510 นอกจากนี้จากการเปรียบเทียบขนาดของเงินทุนไหลเข้าสุทธิกับความต้องการเงินทุนจากต่างประเทศเบื้องต้นเพื่อชดเชยปัญหาทางการค้าปรากฏว่าในช่วงระหว่าง 2510-2514 และ 2518-2521 เงินทุนไหลเข้าสุทธิมีมูลค่าต่ำกว่าความต้องการเงินทุนจากต่างประเทศ ซึ่งแสดงว่าความต้องการเงินทุนจากต่างประเทศสำหรับในการพัฒนาเศรษฐกิจต้องชดเชยจากเงินสำรองระหว่างประเทศ ดังนั้นถ้ายิ่งความแตกต่างระหว่างเงินทุนไหลเข้าสุทธิ และทรัพยากรทุนที่ต้องการมีมากเท่าใด ยิ่งเป็นผลให้จำเป็นต้องชดเชยเงินทุนสำรองฯ มากขึ้น นอกจากนี้เนื่องจากเงินทุนไหลเข้าจากต่างประเทศสุทธิ ที่สำคัญส่วนใหญ่อยู่ในรูปของเงินกู้ และประเทศไทยยังจำเป็นที่จะต้องอาศัยเงินกู้จากต่างประเทศทั้งภาคเอกชนและรัฐบาล สิ่งที่สำคัญก็คือ ประเทศย่อมต้องรับภาระหนี้ต่างประเทศที่จะต้องชำระทั้งเงินทุนต้นและดอกเบี้ย ความสามารถในการชำระหนี้จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องตระหนักถึงด้วย ซึ่งจากการศึกษาพบว่าภาระหนี้ต่างประเทศทั้งหมดมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมาก โดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.7 ต่อปี ในช่วง 2525-2528 และในปี 2528 จะมีภาระหนี้ทั้งหมดสูงถึงประมาณ 1.6 เท่าของปี 2525 สำหรับดัชนีที่นิยมนำมาใช้วัดความสามารถในการชำระหนี้ ก็คือ อัตราส่วนการชำระหนี้ต่อรายได้จากการส่งออกสินค้าและบริการ และอัตราส่วนต่อรายได้ประชาชาติเบื้องต้น ซึ่งจากการประมาณการแสดงให้เห็นว่า อัตราส่วนทั้งสองสูงขึ้นมากคือ ร้อยละ 19.0 และ 4.2 ในปี 2528 ตามลำดับ เมื่อเทียบกับร้อยละ 8.5 และ 1.7 ในปี 2510 หรือร้อยละ 16.9 และ 3.9 ในปี 2525

สำหรับความต้องการเงินทุนจากต่างประเทศ เพื่อชดเชยปัญหาทางการค้าในราคาคงที่ปี 2515 ในระหว่างปี 2527-2530 ปรากฏว่า มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยร้อยละ 4.0 ต่อปี

ส่วนผลการคำนวณระดับการพึ่งพิงเงินทุนจากต่างประเทศและประสิทธิภาพการใช้ทุนจากต่างประเทศของประเทศไทย พบว่ามีระดับการพึ่งพิงเงินทุนจากต่างประเทศในราคาปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง (0.35) ตามหลักเกณฑ์การวิเคราะห์การพึ่งพา ซึ่งมีความหมายว่าประเทศไทยยังจำเป็นต้องพึ่งพาเงินทุนจากต่างประเทศเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจอยู่ แสดงถึงศักยภาพในทางเศรษฐกิจที่ยังไม่ดีนัก ซึ่งจากความเป็นจริงของการพัฒนาเศรษฐกิจไทยนับตั้งแต่เริ่มแผนพัฒนามาจนถึงปัจจุบัน มีอาจปฏิเสธได้ว่าเงินทุนจากต่างประเทศนับเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่ง มีบทบาทเกื้อหนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจมาโดยตลอด ทำให้ประเทศไทยยังต้องอาศัยเทคโนโลยี ทุน และการจัดการจากต่างประเทศ โดยที่ยังมิอาจพึ่งพาตนเองได้อย่างแท้จริง แต่จากการคำนวณ

ในรูปของราคาคงที่ ระดับการพึ่งพาอยู่ในระดับต่ำ (0.05) ทั้งนี้อาจเนื่องจากความแตกต่างของการใช้ดัชนีราคาในการปรับข้อมูลที่ใช้ในการคำนวณก็เป็นได้ สำหรับผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของการใช้เงินทุนจากต่างประเทศในราคาคงที่เช่นเดียวกัน พบว่าประเทศไทยจัดได้ว่ามีการใช้เงินทุนไปอย่างมีประสิทธิภาพค่อนข้างสูง (0.83) แต่ในราคาปัจจุบันมีประสิทธิภาพค่อนข้างต่ำ (0.64) เมื่อพิจารณาจากข้อเท็จจริงจะพบว่าประเทศไทยมีแนวโน้มการนำเงินทุนจากต่างประเทศเพิ่มขึ้นโดยตลอด ประกอบกับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจยังคงมีอัตราเพิ่มโดยเฉลี่ยค่อนข้างคงที่ นอกจากนี้อาจเนื่องจากเครื่องมือที่ใช้ในการวัดยังวัดได้อย่างหยาบ ๆ เท่านั้น

6.2 ข้อเสนอแนะ

6.2.1 ด้านนโยบาย

จากการศึกษาแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของเงินทุนต่างประเทศต่อการพัฒนาเศรษฐกิจไทย แต่อย่างไรก็ตาม ปัญหาเงินต่างประเทศและภาระต่อเนื่องก็ติดตามกับทรัพยากรจากต่างประเทศนั้นด้วย ดังนั้นข้อเสนอด้านนโยบายเพื่อให้การพัฒนาเศรษฐกิจเป็นไปในทางที่เหมาะสม ควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของสิ่งต่อไปนี้

(1) เร่งส่งเสริมการส่งออก โดยเฉพาะสินค้าที่ประเทศไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบปรับปรุงคุณภาพสินค้าส่งออก เพื่อให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ของประเทศผู้นำเข้าและความต้องการของตลาดพัฒนาและขยายช่องทางการค้า เป็นต้น เนื่องจากการส่งออกจะนำมาซึ่งการสะสมทุนอันจะทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจโดยพึ่งตนเอง (ทุนภายในประเทศ) มีความเป็นไปได้ยิ่งขึ้น

(2) พัฒนาตลาดทุนภายในประเทศ เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการลงทุนได้อย่างพอเพียง

(3) การกำหนดยึดความเหมาะสมในการพึ่งพาทรัพยากรต่างประเทศ รวมทั้งการใช้เงินทุนจากต่างประเทศให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

(4) เร่งรัดการพัฒนาด้านเทคโนโลยี ซึ่งจะทำให้ภาคการผลิตสามารถอาศัยสินค้าทุนภายในประเทศได้ อันจะก่อให้เกิดการลดลงของการขาดดุลการค้าในระยะยาว

(5) ส่งเสริมให้มีการใช้วัตถุดิบภายในประเทศเพื่อประหยัดเงินตราต่างประเทศอันมีอยู่อย่างจำกัด และเพื่อก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มของผลผลิตและขยายการจ้างงานในประเทศ

6.2.2 ด้านการศึกษา

การศึกษาในที่นี้ เป็นการศึกษาความต้องการเงินทุนจากต่างประเทศ ในลักษณะสถิต (Static) รวมทั้งการวัดระดับการพึ่งพิงเงินทุนจากต่างประเทศและประสิทธิภาพของการใช้ทุนอย่างหยาบ ๆ อย่างไรก็ตามก็เป็นการสะดวกต่อการวิเคราะห์ เพื่อให้เห็นภาพได้อย่างกว้าง ๆ ดังนั้นอาจจะมีข้อผิดพลาดในการประมาณบ้างอันเนื่องจากข้อมูลและการคำนวณ โดยเฉพาะสูตรในการวัดระดับการพึ่งพิงเงินทุนจากต่างประเทศ และประสิทธิภาพการใช้ทุน ดังนั้นการศึกษาต่อไปน่าจะเป็นการศึกษาในลักษณะของ Dynamic มากกว่าเพื่อให้เห็นถึงผลกระทบที่ครบวงจร และควรใช้เครื่องมืออื่นประกอบในการวัดระดับการพึ่งพิงและประสิทธิภาพของการใช้ทุนจากต่างประเทศ เพื่อความเหมาะสมและถูกต้องยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม